

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ
В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

Мукачево
(14-15 квітня 2022 року)

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

Б59

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 4 від 18.04.2022 р.)

Відповідальний за випуск – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Прокопович Л.С.

Головний редактор:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор, ректор МДУ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Моргун А. В. – декан гуманітарного факультету, кандидат філологічних наук, доцент
Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Мовчан К. М. – директор Наукової бібліотеки МДУ, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Курило О. Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Попович Н.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14-15 квітня 2022 р. Мукачево / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 80 с.

©Мукачівський державний університет, 2022

«спілкуватися» з фахівцем бібліотеки, отримати необхідний повнотекстовий документ та ін.

Отже, сучасна університетська бібліотека – це адаптована багатофункціональна, відкрита для користувача інституція яка ефективно працює в сучасних умовах, вчасно реагує на виклики часу, створюючи комфортні умови, атмосферу неформального спілкування для читачів.

Список використаних джерел

1. Лупіка Л. Сучасні бібліотеки – відкритий простір для освіти, спілкування і дозвілля / Л. Лупіка // Бібліотечний форум України. – 2015. – № 2(48). – С. 27.

УДК 028.8:615.85:001.2(043.2)

КОЗЛІК Р. М., КУРИЛО О. Й
Мукачівський державний університет

БІБЛІОТЕРАПІЯ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ

Композитор О. Скрибін у свій час стверджував, що музика жива думкою. Те ж саме можна сказати й про літературу: її основа - думка, наділена найбільш виразною і дієвою словесною формою. Сучасна людина відчуває надзвичайно високі психологічні та інформаційні навантаження, пов'язані з несприятливим впливом навколишнього середовища, постійно зростаючими темпами виробництва, обсягом інформації, що лавиноподібно збільшується. Саме життя підказало необхідність здійснення нової функції – бібліотерапевтичної, і саме бібліотеки мають надавати кожному ці «ліки для душі».

Бібліотерапія – це комплексна наукова дисципліна, що вивчає закономірності смислового та емоційного сприйняття текстів і розробляє методи психологічної корекції особистості за допомогою читання (або прослуховування) спеціально підібраних текстів із книжок та інших носіїв інформації [1, с. 25]. Це перспективний напрям діяльності бібліотек, що займається вивченням впливу спеціально підібраної літератури на стан здоров'я хворої людини.

Як міждисциплінарна галузь наукового знання бібліотерапія використовує досягнення бібліотекознавства та книгознавства (особливо соціології бібліотечної справи, бібліотечної психології, психології читання), літературознавства (історії літератури й літературної критики), педагогіки, психології і медицини (переважно психіатрії та психотерапії) тощо. Як порівняно молода наука бібліотерапія вирізняється недостатньою систематизованістю й термінологічною нечіткістю.

Вона бере свій початок із сивої давнини. Раніше в церковних бібліотеках зберігалися видання релігійного змісту, прочитавши які, люди заспокоювались і знаходили вихід зі складних життєвих ситуацій. В епоху Відродження книги стали більш доступними широкому колу читачів, і лікарі почали використовувати їх із лікувальною метою. Так, один лікар з Англії у XVII

столітті радив своїм пацієнтам читати роман М. Сервантеса «Дон Кіхот», а в інших країнах лікарі рекомендували своїм хворим, крім приписаних ліків, ще й прочитати 2-3 сторінки розважальної літератури. Згодом у бібліотеках при лікарнях хворим все частіше стали пропонувати читати гумористичні твори, розважальні книжки, детективи й пригодницьку літературу.

Офіційно термін «бібліотерапія» було визнано в 1916 році Асоціацією бібліотек США як перспективну галузь діяльності, яка поєднує досягнення в медицині, психології, педагогіці та бібліотечній справі. Усі вітчизняні та закордонні вчені дотримуються думки, що завданням бібліотерапії є вивчення особливостей читацького сприймання під час хвороби і розробка засобів психологічної корекції за допомогою спеціально підібраної літератури. Наукове обґрунтування бібліотерапії одержала лише на початку ХХ століття з розвитком психоаналізу. Книга поступово вже стає не лише зберігачем знань, медичних рекомендацій, але й безпосередньо - ліками.

У наш час бібліотерапія як засіб допоміжного лікування використовується в багатьох країнах світу. Так, зокрема, в США є 7 центрів, які визначають та впроваджують цей напрямок. Подібні організації існують і в інших європейських та азіатських країнах. Бібліотерапія часто є темою наукових конференцій, які проходять в Україні й за кордоном. І на цих засіданнях вона висвітлюється як один із засобів традиційної медицини. В інформаційному потоці з цієї тематики зустрічаються праці та статті теоретичного й практичного змісту.

Поняття "Бібліотерапія" кожен науковець трактує по-своєму. Ф. Алптуна (Франція), Д. Збонсакова (Словаччина) відводять бібліотерапії допоміжну роль при лікуванні. Р. Чечьярд (Австралія) вважає, навпаки, бібліотерапію професійним засобом лікування розладів емоційного та нервового походження, який можуть використовувати лише кваліфіковані спеціалісти за допомогою бібліотекаря [2, с. 99].

Об'єктами впливу бібліотерапії є дорослі й діти - здорові фізично, але з травмою душі, або люди, які мають аномалії в розвитку, вади зору, слуху тощо. Бібліотерапію можна також використовувати при захворюванні на ДЦП, але при гострих психічних та психосоматичних станах бібліотерапія просто заборонена. Адже в цьому випадку всі зовнішні подразники можуть спричинити загострення захворювання. Отже, потрібно дотримуватись трьох основних принципів бібліотерапії: допоможи, не зашкодь, розвивай.

Книга не лише містить корисну інформацію – вона сприяє підвищенню самооцінки особистості. Наприклад, читання автобіографій відомих, знаменитих людей, які, будучи інвалідами, домоглися визнання, допомагає усвідомити мету, до якої слід прагнути, і зрозуміти, що навіть при важких хворобах можна стати корисним суспільству, людям. Читаючи художню пригодницьку літературу, людина, яка перенесла якусь травму, забуває про свою трагедію [3, с. 11-13].

Сам процес читання має багато позитивних ефектів, покращує когнітивні (пізнавальні) здібності: мислення, пам'ять, увагу. Люди, які багато читають

мають менше труднощів, пов'язаних із відтворенням інформації, висловленням своєї думки.

Є дуже влучний вислів: якщо ти не в змозі змінити ситуацію, зміни своє ставлення до неї. Саме цим психологічним підходом повинні користуватися ті, хто займається бібліотерапією. Бібліотекарі, знаючи про її можливості, вважають інколи, що одержати бібліотерапевтичний ефект можна від будь-якої цікавої книги.

Отже, практика роботи бібліотек дозволяє говорити про бібліотерапію як про лікування читачів усіма бібліотечними засобами, «лікування книгами» не тільки окремої особистості, але й окремих груп людей та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Бібліотерапія: словник книгознавчих термінів / уклад.: В. Я. Буран та ін. – Київ : Аратта, 2003. – С. 25.
2. Борецка И. Библиотерапия: лекции для студентов пед. спец. / И. Борецка; пер. с пол. И. Ф. Притульчик. – Гродно: ГрГУ, 2007. – 99 с.
3. Купіна О. Книга зіцілює: прес-консультація про бібліотерапевт. напрямок діяльності б-к / О. Купіна, Т. Каламай // Світ дит. б-к. – 2002. – № 4. – С. 11–13.

УДК 028.8:615.85:341.31(477)(043.2)

КОНДРАТЮК М. М.

Рівненський державний гуманітарний університет

БІБЛІОТЕРАПІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

З початком повномасштабного військового вторгнення Росії в Україну та введенням військового стану актуальності набувають питання психологічного стану жителів нашої країни. Насильницькі дії російських окупантів, руйнація населених пунктів та інфраструктури, терор, постійна загроза життю, застосування ворогом технологій інформаційної війни, біль від втрат спричиняють стрес і розлади психічного здоров'я наших громадян. Відволіктися від подій, допомогти заспокоїтися та мінімізувати стрес допомагає книголікування або бібліотерапія.

Бібліотерапія, як окремий вид терапії, з'явився у ХХ ст., однак історики свідчать, що книголікування практикувалося ще за часів Рамзеса II (надпис над його книгосховищем, приблизно 1300 р. до н. е: «Ліки для душі»). Практики бібліотерапії здійснювалися ще у давньогрецьких бібліотеках, а за часів Середньовічної Європи терапевтичні прийоми лікування читанням активно застосовували церковні бібліотеки. В епоху Відродження бібліотерапію практикували навіть лікарі. У ХVІІІ ст. читання було одним із методів відновлення душевного здоров'я у Франції та Англії.

У другій пол. ХХ ст. технологія книголікування, збагачена техніками та методами психології та адаптована педагогами-практиками, почала застосовуватися у різних бібліотеках, сімейних медичних практиках, навчальних закладах, виправній системі, психології, соціальній роботі та ін.

ЗМІСТ

Абельчакова Н. І. БІБЛІОТЕРАПІЯ: ПОТЕНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ	3
Артеєв О. С., Мовчан К. М. БІБЛІОТЕКА- СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ	5
Бузаші М., Прокопович Л. С. ДІЯЛЬНІСТЬ ГАЛУЗЕВИХ БІБЛІОТЕК В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	7
Бучковська О. Ю. БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНИЙ НАПРЯМОК СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ГРОМАДЯН У ПОВОЄННОМУ СУСПІЛЬСТВІ	9
Веремчук О. В. БІОБІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСІБНИКИ ЯК ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	11
Веремчук О. В., Гейдер Г. З. БІБЛІОТЕЧНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ ДЛЯ ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК	13
Гасуляк С. Р., Моргун А. В. БІБЛІОТЕКА – АПТЕКА ДЛЯ ДУШІ	15
Гейдер Г. З., Курило О. Й. ЗНАЧЕННЯ БІБЛІОТЕРАПІЇ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ТА МЕДИЧНІЙ СФЕРАХ	17
Дем'ян Д. Д., Старова Ю. В. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ БІБЛІОТЕРАПІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПРАКТИЦІ ВЧИТЕЛЯ НУШ	19
Заблоцька В. В. КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ КНИГОЗБІРНІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ	22
Звірич О. Т., Мовчан К. М. БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТІВ – ВІДКРИТИЙ ПРОСТІР ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ ..	24
Козлік Р. М., Курило О. Й. БІБЛІОТЕРАПІЯ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ	25
Кондратюк М. М. БІБЛІОТЕРАПІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	27
Крет О. В., Крет Р. М. СЕРВІСНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПОТУЖНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ	30
Курило О. Й., Продан А. В. БІБЛІОТЕРАПІЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ГАЛУЗІ	33
Курило О. Й., Легка Л. І. БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНІ КОРЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ ТА ЇХ ФОРМИ	35
Марценюк М. О. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНОГО ТРЕНІНГУ	37
Матвійчук О. Є. БІОГРАФІЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО	39
Мовчан К. М. КУЛЬТУРА ЧИТАННЯ ЯК ЧИННИК САМООСВІТИ СТУДЕНТІВ	41

Електронне наукове видання

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА, БІБЛІОГРАФІСТИКА,
БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції,
14-15 квітня 2022 р.

Головний редактор:	<i>Щербан Тетяна Дмитрівна</i>
Відповідальний за випуск:	<i>Прокопович Лідія Сігізмундівна</i>
Упорядкування та комп'ютерна верстка:	<i>Веремчук Олена Володимирівна</i>

Формат 60*84/16
Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. аркушів – 5,2

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>